

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนครพนม เขต 1 พ.ศ. 2537 โดยเน้นศึกษาถึงปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านพรรคการเมือง ปัจจัยทางด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และปัจจัยทางด้านหิวคะแนน เป็นสำคัญ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน ศึกษาปัจจัยหลักที่มีผลต่อประชาชนในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาบทบาทของพรรคการเมืองต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหิวคะแนนในการประกาศหาเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ เพื่อเสนอผลการศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการเมืองไทยในอนาคตต่อไป

ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตของการศึกษาเน้นดำเนินถึงปัจจัยหลัก 3 ประการ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยศึกษาประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครพนม เท่านั้น และผู้ศึกษาได้กำหนดสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของประชาชนในจังหวัดนครพนม เขต 1 ได้แก่ คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และหิวคะแนน

อนึ่ง ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงทฤษฎี แนวความคิดที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง แนวความคิด

เกี่ยวกับพฤติกรรมกรไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาจากประชาชนในจังหวัดนครพนม เขต 1 จำนวน 700 คน โดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางสถิติ โดยใช้ค่า Chi-Square ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไปเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขต 1 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ซึ่งส่วนมากเป็นเพศชาย มีระดับอายุ 31-40 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย หรือ ปวช. ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีระดับรายได้ 3,301-8,000 บาทต่อเดือน และส่วนมากมีเขตที่พักอาศัยนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

ด้านการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง มีดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการที่พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน โดยรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และนำมากำหนดนโยบายของพรรค เห็นด้วยเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ตั้นจะรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และนำไปกำหนดเป็นนโยบายให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติ เห็นด้วยเกี่ยวกับการที่พรรคการเมืองจะเลือกบุคคลที่ดีที่สุด เข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง ดังนั้น พรรคการเมืองที่ดีที่สุดจะมีผู้เข้ารับเลือกตั้งที่เหมาะสมที่สุด เห็นด้วยเกี่ยวกับผู้ที่ออกเสียงเลือกตั้งควรเลือกผู้สมัครที่ลงสมัครในนามของพรรค เพราะพรรคตัดเลือกมาแล้ว เห็นด้วยเกี่ยวกับในการเลือกตั้งซ่อมคราวที่แล้วผู้ตอบแบบสอบถามเลือกผู้สมัครเพราะเห็นว่าพรรคตัดเลือกมาแล้ว เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับในการเลือกตั้งซ่อมคราวที่แล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกผู้สมัครเพราะเห็นว่าเป็นผู้เหมาะสมที่สุด ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับระหว่างบุคคลที่เหมาะสมที่สุดกับบุคคลที่พรรคตัดเลือกมา จะเลือกบุคคลที่พรรคตัดเลือกมาก่อน เห็นด้วยเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามศรัทธาในพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคล เห็นด้วยเกี่ยวกับพรรคการเมืองใน

ปัจจุบันมีบางพรรคที่ศรัทธามาก ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งจะเลือกพรรคที่ศรัทธามากเสมอ กล่าวโดยสรุปแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากคำนึงถึงพรรคการเมืองมาก

ด้านการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการตัดสินใจเลือกคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีดังนี้ เห็นด้วยเกี่ยวกับการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีความรู้ ความสามารถ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นมาก เห็นด้วยเกี่ยวกับการที่จะรู้ว่าใครมีความสามารถหรือไม่ ดูได้จาก การมีชื่อเสียงมากน้อยแค่ไหน ไม่แน่ใจเกี่ยวกับคนที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักมาก ย่อมจะต้องเป็นคนดี ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับเมื่อพรรคส่งคนที่มีชื่อเสียงลงสมัครเท่ากับส่งคนดีลงสมัคร ผู้ตอบแบบสอบถามจึงเลือกผู้สมัครคนดังกล่าว เห็นด้วยเกี่ยวกับแม้ว่าได้ชื่อว่าเป็นคนดี เป็นที่รู้จัก หากพรรคไม่ส่ง เข้าสมัครรับเลือกตั้ง แสดงว่ายังไม่ใช่คนดีจริง เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการที่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ดีนั้น ก็เพราะว่ามีการใช้เงินหาเสียงเลือกตั้ง ไม่แน่ใจเกี่ยวกับผู้สมัครที่ไม่มีชื่อเสียง และไม่ดีจริง ต้องใช้เงินชื่อเสียงมาก เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการใช้เงินชื่อเสียงทำให้ไม่ได้คนดีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แน่ใจเกี่ยวกับในปัจจุบันนี้จะไม่ใช่เงินชื่อเสียงเลยนั้น เป็นไปไม่ได้เสียแล้ว กล่าวโดยสรุปโดยภาพรวมแล้วนั้น มีระดับการคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อย

ด้านการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครตามคำแนะนำของหัวหน้าคะแนน มีดังนี้ เห็นด้วยเกี่ยวกับหัวหน้าคะแนนเป็นคนในท้องถิ่น ย่อมทราบปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดี จึงเสนอตัวผู้มีความรู้ความสามารถมาแก้ปัญหาในท้องถิ่น เห็นด้วยเกี่ยวกับหัวหน้าคะแนนทำหน้าที่ช่วยแนะนำประชาชนให้รู้จักเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับหัวหน้าคะแนนช่วยตัดสินใจแทนประชาชน ว่าควรเลือกผู้สมัครคนใด ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับทุกวันนี้

ประชาชนเลือกผู้สมัครตามที่หิวคะแนนบอกทั้งสิ้น เห็นด้วยเกี่ยวกับไม่ เป็นความจริง หากจะกล่าวว่าหิวคะแนนไม่ใช่คนดี เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับหิวคะแนนก็เหมือน กับคนทั่วไป มีทั้งดีและไม่ดี เห็นด้วยเกี่ยวกับอันที่จริงแล้วหิวคะแนนช่วยทำให้คน ไปลงคะแนนเสียงมากขึ้น ไม่แน่ใจเกี่ยวกับหากไม่มีหิวคะแนนคนจะไปเลือกตั้งน้อยกว่านี้ อีก ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับหิวคะแนนเป็นสิ่งจำเป็น ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับ หิวคะแนนแท้จริงแล้วคือญาติพี่น้องและผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นเคารพนับถือ จึงไม่ กล้าหลอกลวงคนในท้องถิ่น ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรที่หิวคะแนนสนับสนุนคือคนดี มีความสามารถ ไม่แน่ใจเกี่ยวกับเมื่อประชาชน มีปัญหาเดือดร้อนไปขอความช่วยเหลือจากหิวคะแนนจะได้รับการแก้ไขปัญหาทุกครั้ง ไม่แน่ใจเกี่ยวกับเมื่อเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่หิวคะแนนแนะนำหากเกิด ปัญหาความเดือดร้อนขึ้นจะได้รับการแก้ไขโดยด่วน เห็นด้วยเกี่ยวกับเมื่อหิวคะแนน เปลี่ยนไปสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใหม่ แสดงว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเก่าไม่ สามารถช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างจริงจัง เห็นด้วยเกี่ยวกับการเลือก ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรคำนึงถึงหิวคะแนนด้วย กล่าวโดยสรุป โดยภาพรวม แล้วนั้น มีระดับการคำนึงถึงหิวคะแนนน้อย

จากการศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรของประชาชนพบว่าทั้งปัจจัยด้านพรรคการเมือง คุณสมบัติของผู้ สมัคร และหิวคะแนนต่างมีผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนด้วยกันทั้งสิ้นหรือ อาจกล่าวได้ว่าประชาชนในแต่ละปัจจัยประกอบกันในการพิจารณาตัดสินใจ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานได้ดังนี้

1. การไปเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขต 1 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2537 มีความสัมพันธ์กับการคำนึงถึงพรรคการเมือง
2. เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการคำนึงถึงพรรคการเมือง
3. ระดับอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการคำนึงถึงพรรคการเมือง
4. ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการคำนึงถึงพรรคการเมือง

5. อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงพรรคการเมือง
6. ระดับรายได้มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงพรรคการเมือง
7. เขตที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงพรรคการเมือง
8. การไปเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขต 1 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2537 มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
9. เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
10. ระดับอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
11. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
12. อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
13. ระดับรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
14. เขตที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับการดำรงถึง คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
15. การไปเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขต 1 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2537 มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงหัวคะแนน
16. เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงหัวคะแนน
17. ระดับอายุมีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงหัวคะแนน
18. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงหัวคะแนน
19. อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงหัวคะแนน
20. ระดับรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงหัวคะแนน
21. เขตที่พักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงถึงหัวคะแนน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรพบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ทุกปัจจัย ในขณะที่ผู้ที่อยู่ในเขตที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์เฉพาะการคำนึงถึงตัวผู้สมัครและพรรคการเมือง และระดับรายได้มีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองเท่านั้น ส่วนผู้ที่ไปเลือกตั้งคำนึงถึงปัจจัยทุกปัจจัยที่ใช้ประกอบในการตัดสินใจ

วิเคราะห์

จากการสรุปผลการศึกษาดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น และจากการศึกษาสถานการณ์ของการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดนครพนม สังเกตเห็นได้ว่าสภาพการเลือกตั้งซ่อมครั้งนี้ เป็นการแข่งขันกันระหว่างผู้สมัครพรรคความหวังใหม่ซึ่งเป็นพรรคร่วมรัฐบาล และผู้สมัครพรรคราษฎรซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้าน จึงเป็นการแข่งขันที่แตกต่างไปจากการเลือกตั้งตามปกติทั่วไป กล่าวคือ การเลือกตั้งในครั้งนี้มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียง 2 คน ซึ่งดูเหมือนจะเป็นตัวแทนของฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล พรรคร่วมรัฐบาลและพรรคร่วมฝ่ายค้านจึงให้ความสำคัญสนับสนุนผู้ลงสมัครของฝ่ายตนเองเต็มที่

การศึกษาพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ พบว่า การไปเลือกตั้งมีความสัมพันธ์กับการคำนึงถึงพรรคการเมือง การคำนึงถึงคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการคำนึงถึงหัวหน้าคะแนน แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ไปเลือกตั้งซ่อมครั้งนี้ซึ่งมีถึงร้อยละ 70.0 ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับพรรคการเมือง หัวหน้าคะแนนและผู้สมัครที่ตนสนับสนุน ตามความรู้สึกทางการเมืองของตน มิได้ไปลงคะแนนเสียงเพราะให้ความสำคัญกับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเป็นการพิเศษ การไปลงคะแนนเสียงโดยคำนึงถึงความรู้สึกทางการเมืองของตนที่มีต่อพรรคการเมือง หัวหน้าคะแนน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว มีความสอดคล้องร่วมกับผลการศึกษาของ สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2525 : 7) ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของไทย พบว่า นักวิชาการให้ความสนใจไปเลือกตั้งด้วย

อิทธิพลของปัจจัยด้านจิตวิทยาความรู้สึกทางการเมือง เช่น ความสนใจที่มีต่อการเมือง การสังกัดกลุ่มหรือการสังกัดพรรคการเมือง แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคำนึงถึงพรรคการเมือง คุณสมบัติของผู้สมัคร และหัวหน้าคณะในขณะเดียวกัน นอกจากนี้ เมื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ระดับการศึกษา เขตที่พักอาศัย ตลอดจนรายได้และอาชีพ เป็นปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเฉพาะปัจจัยด้านระดับการศึกษา และเขตที่พักอาศัย เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการกำหนดพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คุณสมบัติส่วนตัว หรือหัวหน้าคณะ และจากการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีของ สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2525, 15-18) ในบางประเด็น กล่าวคือ ปัจจัยทางด้านสังคม อันเป็นภูมิหลังของบุคคล ทั้งในระดับกว้างและระดับแคบ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

นอกจากข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยแล้ว จากการศึกษาถึงสถานการณ์ในการเลือกตั้งซ่อมครั้งนี้ ยังพบว่า ประชาชน เขต 1 จังหวัดนครพนม มีความสนใจทางการเมืองในระดับสูง ถึงแม้ว่าจะมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียง 2 คน และในวันเลือกตั้งยังมีฝนตกในบางพื้นที่ แต่ประชาชนก็ยังไปเลือกตั้งซ่อมกันถึงร้อยละ 68.5 ซึ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงมาก และผลการเลือกตั้งปรากฏว่าผู้สมัครหมายเลข 1 ได้รับชัยชนะด้วยคะแนนเสียงที่มากกว่าคู่แข่งเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นถึงการพิจารณาพรรคการเมืองที่สังกัดซึ่งเป็นพรรครัฐบาล คุณสมบัติส่วนตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีประสบการณ์ทางการเมืองค่อนข้างมาก เคยดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองมาแล้วอย่างมาก ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้าคณะของพรรคร่วมรัฐบาล แสดงถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนโดยความรู้สึกสนใจทางการเมืองของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด

จากการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจน

ความรู้สึกสนใจทางการเมืองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาดังที่ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น

จากการศึกษาบทบาทของพรรคการเมือง ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ หัวคะแนน ในการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ พบว่า มีลักษณะที่ค่อนข้างแตกต่างจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งอื่น ๆ กล่าวคือ ในการเลือกตั้งซ่อมครั้งนี้พรรคร่วมรัฐบาลได้มีการจัดประชุมกันขึ้น เพื่อจัดหา ผู้สมัครของพรรคร่วมรัฐบาลที่มีความเหมาะสมลงสมัคร ในขณะที่เดียวกันพรรคร่วม ฝ่ายค้านก็มีการคัดเลือกผู้สมัครของตนเข้าแข่งขัน การหาเสียงในครั้งนี้จึงมิใช่ เป็นการแข่งขันกันระหว่างพรรคการเมือง แต่เป็นการแข่งขันระหว่างความพร้อม ของตัวผู้สมัคร หัวคะแนน และความพร้อมของพรรคการเมืองร่วมรัฐบาล กับ ความพร้อมด้านต่าง ๆ ของพรรคฝ่ายค้าน และจากการพิจารณาสถานการณ์ก่อน การเลือกตั้งจะเห็นได้ว่าพรรคร่วมรัฐบาลโดยเฉพาะพรรคความหวังใหม่ จะมีการ เตรียมพร้อมมาตลอดกับการเลือกตั้งในจังหวัดนครพนม ทั้งนี้ดังที่เป็นที่ทราบกันดี อยู่แล้วว่า พรรคความหวังใหม่มีการต้อนรับ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้า พรรคความหวังใหม่ เพื่อมาลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดนครพนม ในครั้งต่อไป

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการหาเสียงเลือกตั้ง ไม่ ว่าจะเป็น การเตรียมตัวก่อนการเลือกตั้ง จึงมีการเตรียมพร้อมล่วงหน้าอย่าง ต่อเนื่อง ระยะเวลา มีการจัดองค์การการเลือกตั้งของพรรคร่วมรัฐบาล โดยการ ส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคร่วมรัฐบาลมาช่วยกันหาเสียง และระดม หัวคะแนนของพรรคต่าง ๆ มาร่วมหาเสียงด้วยเช่นกัน

ผลสรุปจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขต 1 ในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ ดังนี้

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สรุปได้
ว่า ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความรู้สึกรู้สีกทางการเมืองของประชาชน
มีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปัจจัยหลักที่มีผลต่อประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในครั้งนั้นมีใช้ปัจจัยทางด้านพรรคการเมือง คุณสมบัติส่วนบุคคล และหัวคะแนน เป็น
สำคัญ แต่ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งครั้งนี้คือปัจจัยด้านการเป็นพรรค
ร่วมรัฐบาล ผลงานรัฐบาล ความเชื่อมั่นในรัฐบาล และความเป็นพรรคการเมือง
ฝ่ายค้าน

บทบาทของพรรคการเมืองในครั้งนี้เป็นบทบาทของพรรคการเมืองร่วม
รัฐบาลในการสนับสนุนผู้สมัคร ซึ่งเป็นตัวแทนของพรรคร่วมรัฐบาล โดยการระดม
หัวคะแนนของพรรคร่วมรัฐบาล และคัดเลือกสมาชิกพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลที่มี
ความเหมาะสมในการลงสมัครรับเลือกตั้ง บทบาทของพรรคร่วมรัฐบาล และพรรค
ร่วมฝ่ายค้าน จึงเห็นได้ชัดเจนว่าการพิจารณาในบทบาทพรรคการเมืองพรรคใด
พรรคหนึ่ง คุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหัวคะแนนคนใดคนหนึ่งเป็น
การเฉพาะ

นอกจากได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดนครพนมเขต 1 นั้น ผู้ชนะการเลือกตั้งคือนายแพทย์ประสงค์ บุรณ
พงษ์ มิได้ชนะการเลือกตั้งด้วยเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งหรือปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียง
ประการเดียว แต่มาจากสาเหตุหลายประการดังนี้

1. บทบาทของพรรคความหวังใหม่ ซึ่งนับได้ว่าเป็นพรรคการเมืองที่มี
ฐานคะแนนเสียงอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่แล้ว สมาชิกของพรรคส่วน
มากเป็นสมาชิกจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และในขณะที่มีการเลือกตั้งซ่อมตั้ง
กล่าว สมาชิกของพรรคความหวังใหม่หลาย ๆ ท่านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ในการสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นอย่างมาก และในการเลือกตั้งซ่อมครั้งนี้

พรรคความหวังใหม่ได้กำหนดให้รัฐมนตรีของพรรครับผิดชอบดูแลอำเภอต่างๆ ในเขตเลือกตั้งจึงมีโอกาสนักการเมืองพรรคประชาชนรับทราบ พรรคความหวังใหม่จึงเป็นพรรคหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยแท้

นอกจากนั้นแล้ว พิจารณาถึงภูมิหลังของพรรคความหวังใหม่เป็นพรรคที่มีความเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผ่านทางโครงการอีสานเขียว และโครงการสำคัญๆ ซึ่งดำเนินการโดยสมาชิกปัจจุบันของพรรคความหวังใหม่หลายท่านจนอาจกล่าวได้ว่าพรรคความหวังใหม่เป็นพรรคที่มีความผูกพันกับทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากไม่แพ้พรรคอื่น ๆ เช่นกัน

2. บทบาทของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือนับตั้งแต่สมัยยังดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกและผู้บัญชาการทหารสูงสุดในสมัยนั้นพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นผู้ที่หนึ่งที่เป็นผู้นำนโยบายโครงการอีสานเขียวไปปฏิบัติ อีกทั้งยังมีบทบาทในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ด้วยวิธีอันสงบโดยเกลี้ยกล่อมให้เข้ามาปรับตัวเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย บทบาทดังกล่าวของหัวหน้าพรรคความหวังใหม่เป็นที่ทราบกันดีของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทุกจังหวัดจึงมีส่วนสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้นายแพทย์ประสงค์ บุรณพงษ์ชนะการเลือกตั้งครั้งนี้

3. บทบาทของนายแพทย์ประสงค์ บุรณพงษ์ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนครพนมมาหลายสมัย แต่การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาได้คะแนนเสียงเป็นที่ 4 จึงไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในอดีตที่ผ่านมา นายแพทย์ประสงค์ บุรณพงษ์ เคยเป็นรัฐมนตรีมาแล้วถึง 5 ครั้ง และได้นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่จังหวัดนครพนมด้วยโครงการต่าง ๆ มากมาย อีกทั้งยังเป็นที่ปรึกษาของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ อีกด้วย นอกจากนี้ถึงแม้ในช่วงที่ผ่านมาจะไม่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ในฐานะที่ปรึกษาของหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ทำให้ต้องคลุกคลีกับการเมืองตลอดมาจึงมีความพร้อมมากที่สุดในการครั้งนี้เช่นกัน

4. บทบาทในการจัดตั้งห้วคະແນน ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้บทบาทของห้วคະແນนไม่ได้มีบทบาทอย่างเด่นชัดมากนักเนื่องจากต้องอยู่ภายใต้การจับตามองของพรรคการเมือง ประชาชน และสื่อมวลชน แต่อย่างไรก็ตาม ก็ได้มีการจัดองค์กรห้วคະແນนซึ่งประกอบด้วยผู้ใหญ่มาก ค่ำรวจ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในการช่วยเหลือการหาเสียงครั้งนี้ โดยการจัดตั้งห้วคະແນนดังกล่าวโดยผ่านรัฐมนตรีของพรรคที่มีความชำนาญในพื้นที่และระบบห้วคະແນนอยู่แล้วเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีการติดตามส่องส่องดูจากหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย แต่ก็ยังมีกระแสข่าวของการทุจริตการเลือกตั้งอยู่บ้าง แต่ที่พอจะมีหลักฐานดำเนินการจับกุมได้มีเพียงเล็กน้อย จึงไม่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นการปล่อยข่าวเพื่อทำลายคู่แข่งขึ้นหรือไม่

จากการพิจารณาบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการชนะการเลือกตั้งครั้งนี้จะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มต่างมีบทบาทสำคัญที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันต่อผลของการเลือกตั้งทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาและข้อค้นพบจากการศึกษาเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งในการเลือกตั้งซ่อมครั้งนี้ ได้แก่ การแข่งขันกันอย่างจริงจังของพรรคร่วมรัฐบาล และพรรคร่วมฝ่ายค้าน อันเป็นจุดสนใจของประชาชนทั่วไป และการเข้ามามีบทบาทอย่างจริงจังขององค์กรกลาง ทำให้การทุจริตการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่สามารถกระทำได้ สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการตรวจสอบจากประชาชน ความสนใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งอย่างจริงจัง ทำให้การทุจริตการเลือกตั้งทำได้ยาก การตรวจสอบจากประชาชนสามารถลดการทุจริตในการเลือกตั้งอย่างได้ผล

2. การเลือกตั้งของประชาชนไม่ได้คำนึงถึงพรรคการเมือง คุณสมบัติของผู้สมัคร หรือห้วคະແນน อย่างไรอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่ประชาชนคำนึงถึงความ

เหมาะสมของหัวคะแนน คุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการสังกัดพรรคการเมืองในขณะเดียวกัน ฉะนั้น การหาเสียงเลือกตั้งจะต้องทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในตัวผู้สมัคร พรรคการเมือง และหัวคะแนนที่ประชาชนนับถือ การนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาเป็นประเด็นในการหาเสียงไม่สามารถประสบความสำเร็จได้

3. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งซ่อมในครั้งนี้ มีปัจจัยเกี่ยวกับพรรคร่วมรัฐบาล และพรรคร่วมฝ่ายค้าน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงน่าจะแตกต่างจากการเลือกตั้งครั้งอื่น ๆ และไม่สามารถนำมาสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการแข่งขันกันระหว่างพรรคการเมืองได้ ดังนั้น จึงน่าจะมีการศึกษาประเด็นดังกล่าวในการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าปัจจัยทางด้าน การสังกัดพรรคการเมือง คุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และความเชื่อมั่นในตัวหัวคะแนน น่าจะมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4. บทบาทของพรรคการเมืองของไทยในปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจของประชาชนมากขึ้น โดยควรมีการปรับปรุงบทบาทตนเองดังนี้

4.1 การสร้างภาพพจน์ของพรรคทางด้านการให้ความรู้กับประชาชนโดยจัดเป็นโครงการระยะยาว ในการให้ความรู้ด้านประชาธิปไตย โดยเฉพาะสิทธิของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนมีความสนใจทางการเมือง และรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

4.2 การสร้างภาพพจน์บทบาทของพรรคด้านการเป็นองค์กรของประชาชนที่ประชาชนจะสนใจมาแสดงความคิดเห็น ร่วมกิจกรรม ร่วมในการเสนอแนะด้านต่าง ๆ หรืออาจกล่าวง่าย ๆ ได้ว่าเป็นองค์กรที่รองรับความสนใจทางการเมืองของประชาชนนั่นเอง

5. การปรับปรุงบทบาทของระบบการปกครอง ซึ่งต้องมีความเป็นประชาธิปไตยและมีความเป็นกลางมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากระบบการปกครองซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดูแลระบบการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม แต่หากไม่ให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวแล้วย่อมเกิดผลในทางบวกและทางลบต่อผู้สมัครผู้ใดผู้หนึ่งได้ นอกจากนี้ระบบการปกครองยังเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน ตลอดจนเผยแพร่แนวความคิดแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนได้เข้าใจสิทธิของตนตามกฎหมาย ตลอดจนเข้าใจระบบการเมืองอันมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ระบบการปกครองก็จะดำเนินไปได้เอง

6. ควรยกเลิกหรือองค์การในการตรวจสอบและควบคุมการเลือกตั้งดังกล่าวให้เป็นไปตามกฎหมาย ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ทั้งนี้อาจเป็นองค์การกลางหรือองค์การที่มีความชำนาญเฉพาะด้านในการตรวจสอบและควบคุมการเลือกตั้งดังกล่าว สาเหตุที่ควรมีองค์การในการตรวจสอบเนื่องมาจากการจัดการเลือกตั้งในปัจจุบันดำเนินการโดยหน่วยงานปกครอง ซึ่งบางครั้งต้องคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา รัฐมนตรี ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางเท่าที่ควร การมีองค์การอิสระไม่ขึ้นกับหน่วยงานใด ทำหน้าที่ในการตรวจสอบเท่านั้นน่าจะมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบมากยิ่งขึ้น

7. ควรมีการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภูมิภาคให้สูงขึ้น ให้การศึกษาให้เต็มที่ ให้มีพัฒนาการทางการศึกษาที่สูงขึ้นจะทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น อย่างไรก็ตามการยกระดับคุณภาพชีวิตมาจากแนวความคิดพื้นฐานที่ว่าประชาชนที่ไม่มีความพร้อมทางด้านปัจจัยสี่ย่อมต้องดิ้นรนในการได้มาซึ่งความต้องการของตนให้ได้มาซึ่งอาหาร และความสะอาดสุขสบายจึงไม่มีเวลาสนใจเรื่องการเมือง การปกครอง ซึ่งส่วนมากเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวไม่มีผลกระทบต่อตนเอง การพัฒนาคุณภาพชีวิตจะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นและมีเวลาหันมาสนใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ก็จะทำให้ประชาชนมีความรู้ด้านการเมืองการปกครองมากขึ้น